

BEWAAR HET PAND

Uitgave tot bevordering van de handhaving der oude Gereformeerde beginselen

verschijnt eens in de veertien dagen

commissie van redactie

Ds. M. Baan, Zeist; Ds. G. Blom, Meerkerk; Ds. R. Kok, Ameide; Ds. H. van Leeuwen, Rotterdam-West; Ds. C. Smits, Sliedrecht-Centrum; Ds. D. Slagboom, Dordrecht-Centrum; J. van Heteren, Sliedrecht-Centrum en Joh. van der Lee, Alphen aan den Rijn.

Redactie:

Ds. G. Blom, Prinses Marijkeweg 13, Meerkerk. Telefoon 01837-357

Administratie:

Joh. van der Lee, Van Eeghenstraat 14, Alphen aan den Rijn, tel. 01720-3814, postrekening 704350, t.n.v. de administrateur van „Bewaar het pand” te Alphen aan den Rijn.

Abonnementsprijs f 6,— per jaar.

Abonnementsprijs voor de Verenigde Staten en voor Canada 3 dollar per jaar.

Advertenties f 0,20 per m.m. Bij kontrakt korting.

MEDITATIE

JEZUS DE WEG

*Jezus zeide tot hem: Ik ben de weg.
Johannes 1 : 6a.*

Deze woorden leren ons vooreerst, welk een grote verborgenheid Christus is. Hoe noodzakelijk is het licht en het onderwijs van God de Heilige Geest.

Immers Christus is de enige weg, een noodzakelijke weg om met God verzoend te worden, en wel bepaald door de woorden: niemand komt tot de Vader, dan door Mij.

Neen, wij hebben geen toegang tot God, de weg daartoe is afgesneden in het paradijs. Niet alleen, dat we schuldig zijn geworden aan al de geboden Gods, maar ook, dat we innerlijk verdorven zijn; waarom dan ook de Heidelbergse vraag: Vanwaar komt dan zulk een verdorvenheid des mensen?

Antwoord: Uit de val en ongehoorzaamheid des mensen. O, in welk een diep ellendige toestand is de mens gekomen. Hij heeft de dood begeert boven het leven en de duisternis boven het licht. Hij is een vijand in het verstand. Hij draagt een wereld van ongerechtigheid, ja een hel van verdorvenheid in zich om. Kortom, waar eerst geen kwaad was, daar is thans geen goed meer overgebleven.

Hoe zullen wij de weg weten? zegt Thomas. Tot deze vraag komt de mens alleen door het ontdekkend licht van God de Heilige Geest. Het vleselijk verstand weet het, heeft het en kan het. Maar de door Gods Geest ontdekte en onderwezene leert zijn onkunde en blindheid belijden, dit is diep vernederend. Het is dan ook zo, hoe dichter bij Christus, hoe armer, blinder en naakter de mens zichzelf ziet. En ziet nu, op deze vraag van Thomas luidt het: Ik ben de weg.

Een weg geeft toegang en verbinding tussen twee plaatsen. Wij zijn uit God gevallen, missen alles, wat tot het leven en de gelukzaligheid van node is. En daarom de vraag: Is er nog een weg? Wie neemt mijn schuld weg? Hoe word ik rechtvaardig voor God?

Immers, dat de toegang tot God is afgesneden, wordt ons duidelijk voorgesteld door de Cherub bij de ingang van Edens hof. Met een uitgetrokken zwaard staat de engel, opdat de mens niet kome en ete van de boom des levens. Maar ook zien we dit ons getekend aan de berg Sion, als de Heere sprak door donderen en bliksemen.

Een Sinaï in heiligheid.

Omringd van bliksemstralen.

En Mozes, zo vreselijk was het gezicht zeide: Ik ben gans bevreesd en bevende.

Voorts ook het heilige der heiligen, het was afgescheiden door een dik gordijn, het voorhang, waarop geborduurd waren de Cherubim, als wijzende op de toegang van Edens hof, die bewaakt werd door de Cherub.

Niets nu was in staat, de weg tot God te ontsluiten. Van al de altaren en offertonen

goldt het: „brandoffer en slachtoffer hebt Gij niet gewild”.

Want wel ging de Hogepriester eens per jaar met bloed en gestoten reukwerk door de voorhang in het heiligdom, maar hetzelfde voorhang viel weer achter hem dicht.

En zo blijkt het voor een mens, geboren in een verbroken werkverbond: Vervloekt is een ieder, die niet blijft in al hetgeen geschreven is in het boek der wet, omdat te doen.

Ik ben de weg, dat geldt voor één, die aan het eind gekomen is van al zijn wegen, die geen weg meer weet en heeft, die geen leven in zichzelf heeft, die het leven uit eigen hand verloren heeft, die geen waarheid meer bij zichzelf kan vinden.

O wonder van genade, hier geopenbaard. Waar geen weg mogelijk was, daar toch openbaart de Vader de weg van de hemel naar de aarde, vanuit de eeuwigheid in de tijd. En deze verborgenheid is groot, God is geopenbaard in het vlees; daar heeft de Zoon Gods de schoot des Vaders verlaten, gehoorzaam zijnde aan de raad des Vredes. Hij heeft troon en kroon verlaten, en dat om te wonen onder duisterlingen en doemelingen; daar heeft Hij Zijn Goddelijke heerlijkheid bedekt achter de sluier van Zijn menselijke natuur.

De Schepper schepsel. God en mens in enigheid des persoons.

Die heel de wereld niet omsloot,
Die ligt hier in Maria's schoot.

En hoe is Hij de weg tot het vaderhart Gods? Door aan de waakzaamheid van het zwaard te ontgaan? Neen, want dit zwaard keerde zich naar alle zijden en sneed alle toegang

af. Vervolgens: door Zijn almacht te openbaren en het zwaard te doen wijken? Doch neen, dit had Hij krachtens Zijn almacht kunnen doen, maar dan was de deugd van Gods recht geschonden. En dat kon niet, omdat Hij met de Vader en de Heilige Geest God is, te prijzen tot in alle eeuwigheid. En dan had Jezus niet kunnen betuigen: Vader, Ik heb U verheerlijkt op de aarde. Ik heb voleindigd het werk, dat Gij Mij hebt gegeven, om dat te doen!

Neen! Hij werd mens in onze plaats en is tot zonde gemaakt. In de plaats van het schepsel trad Hij glinsterend zwaard der gerechtigheid tegemoet. Zwaard ontwaak tegen Mijn Herder tegen de Man, Die Mijn Metgezel is.

En waar nu dat zwaard van Gods recht het hart van de Borg doorboorde, kan de grootste der zondaren door dit bloedig voorhang, dat gescheurd is van boven naar beneden, ingaan en eten van de boom des levens. En daarom: Christus is de weg. Hij is dit in de raad des vredes, vóór de tijden der eeuwen. Hij is dit in de volheid des tijds, waar Hij voldoet aan de eisen van Gods wet, voor allen, die Hem van de Vader gegeven zijn. Hij is dit in de verzoening van elke zondaar. Zijn verzoening door voldoening brengt de zondaar uit de staat van dood- en doemschuld over in een staat van vrije genade. Afgesneden van de oude wortelboom van ons Adamitisch bestaan, ingeënt in de wijnstok Christus, de bron van waarheid en leven, wordt hij Zijn natuur deelachtig en hersteld in het beeld, dat naar God geschapen is, in ware kennis, gerechtigheid en heiligheid. Daarom zijn alle uitverkorenen in deze dierbare Christus, in Zijn bloed en wonden, in Zijn persoon en gerechtigheid, lieflijk in de ogen des Vaders.

De Geest leidt tot Christus en Christus leidt tot de Vader. Door Hem tot de Vader. Door Zijn borgtochtelijke gerechtigheid, niet meer een veroordeeld Rechter, maar tot een verzoend God in Christus, om hier de voorsmaken te genieten, maar straks, tot eeuwige verwondering in heerlijkheid, eeuwig te verkeren, onder de purperen hemel van Jezus' eeuwiggeldende gerechtigheid. Gode zij dank voor deze onuitsprekelijke gave.

S.

S.

De Pelgrimsreis is voor Oud en Jong

38.

Tot laat in de nacht is gesproken van de Heere, daar zij Hem mochten le en kennen in Zijn grote daden en wonderlijke wegen. Door te staan in het geloof en te leven in het licht van Gods vriendelijk aangezicht, was het een spreken uit het leven tot verheerlijking van Zijn grote naam. 't Was een kennen en waarden van elkander in de Heere. We kunnen elkaar niet missen tot onderhouding van de gemeenschap der heiligen. Aller hart was vervuld met de liefde des Heeren, liefde in het prijzen van Zijn deugden en daden. Groot en klein, oud en jong, deden daarin

mee. Daar werd geen wanklank gehoord, alles wat van de mens is lag er onder. En in de vlakte van die vernedering rijdt de Heere op het witte paard van Zijn overwinning. In een ootmoedige erkentelijkheid voor al het goede door de Heere geschonken, hebben zij zich gemeenschappelijk tot verkrijging van de zoete rust des slaaps in Zijn hoede aanbevolen. De bewaking van de Wachter Israëls hebben wij naar ziel en lichaam nodig. Toen de Pelgrim in de grote opperzaal met een geopend venster aan de oostzijde gekomen was, kwam hij in de Heere over al het goede na en

VAN DE ADMINISTRATIE

Naar aanleiding van onze mededeling in het laatst verschenen no. van 31 augustus, inzake het betalen van het abonnementsgeld, vragen wij aan hen, die ons het verschuldigde bedrag niet toezonden, voor het volgende de aandacht. Op de laatst gehouden vergadering van de commissie van redactie, is na enige bespreking besloten, gezien de verhoogde inkassokosten der PTT en wat daarmee in verband staat, de inkassokosten, waarin dan begrepen zijn de onkosten die daaruit voortkomen, te stellen op f 1,—, zodat u dan wordt aangeboden door de PTT een kwitantie van f 7,—. Daar dit besluit dan medebrengt een onverwachte verhoging, hebben wij detemijn tot betaling van het abonnementsgeld uitgesteld tot 14 okt. a.s. Wij verzoeken daarom vriendelijk die tot heden nog niet betaalden, dit zo spoedig mogelijk te doen, daardoor spaart u onkosten voor uzelf en tevens bespaart u ons veel werk, en onze kas is hiermede niet gebaat. Wij zien thans belangstellend uit, en doen een dringend beroep in deze op uw medewerking. Voorts werden wij bemoedigd, dat enkele abonnees een nieuwe abonnee opgaven. Wie verblijdt ons een volgende maal? Aan giften werd ontvangen f 132,—, w.o. via Ds. Slagboom f 28,80 en J. v. Heteren, Slidrecht f 8,—, zodat ook de stoffelijke steun blijft vloeien, waar wij toch ook niet buiten kunnen. Tenslotte een vriendelijk verzoek: Wie kan mij helpen aan het adres van Dhr. E.A. Boulogne, Boskant 3, Zeist? Bij voorbaat mijn dank en mogmaals vragen wij aller medewerking om bij adresverandering dit direkt door te geven, en zo blijven wij ons blad in uw liefde en belangstelling steeds aanbevelen. Ons gironummer is 704350 t.n.v. Adm: Bewaar het Pand, v. Eeghenstraat 14, Alphen a.d. Rijn.

vdL.

door te denken. Hoe wonderlijk had de Heere hem uitgeholpen en in de ruimte gesteld. Slapen met een open venster naar het oosten, 't kon niet beter. Bij het licht van haar eerste stralen kon hij door de Vader der lichten gewekt worden. Gelijk als door Daniël wordt ook door deze broeder het open venster naar Jeruzalem hogelijk gewaardeerd, om de Heere te zoeken met gebed en dankzegging. Want daarom toch heet deze kamer „Vrede”. 't Gaat hier om de vrede Gods, die alle verstand te boven gaat. In het paleis van de gemeenschap der heiligen wordt de vrede, die alle verstand te boven gaat geprezen. Bij deze vrede leeft het hart, en dat veroorzaakt een zoete en zalige harmonie tussen de Heere en ons gemoed. Door de levende geloofsgemeenschap met het Levensvorst Jezus Christus heeft het hart niets op de Heere tegen en ziet Hij vriendelijk op ons neder. En in die vrede mocht de Pelgrim de rust van de slaap genieten, en met blijdschap in de Heere ontwaken. Zijn hart is vol bewondering over de liefde en zorg, die de Heere voor Zijn pelgrims heeft. Wonderlijk voorziet de Heere in al hun noden. Hij laat het hart met steeds meer klaarheid delen in Zijn vergevende en zorgende liefde. Veel mocht hier gesmaakt worden van het hemelleven en dat gaf een blij vooruitzicht.

„Toen zij des morgens allen waren opgestaan, zetten zij het gesprek van de vorige dag nog een poos voort en daarop zeiden ze hem, dat hij niet moest vertrekken alvorens hem enige merkwaardigheden van die plaats getoond waren”.

„Zo bracht men hemeerst in de studeerkamer, en daar lieten zij hem geslachtsregisters en geschiedrollen zien, afkomstig uit de hoogste oudheid. Zo herinner ik mij uit mijn droom dat ze hem eerst de afkomst verklaarden van de Heer des heuvels, als zijnde de Zoon van de Oude van Dagen, van eeuwigheid gegeneerd. Hier was ook bewaard de herinnering aan al de daden, door Hem verricht, en tevens waren daar de namen vermeld van de honderdtallen, die Hij in Zijn dienst had genomen en wie Hij plaats had gegeven in woningen, die niet konden verdwijnen door lengte van tijd noch door verval”.

Bij het ontmoeten van elkander in de heerlijke morgenstond van de tweede dag, werd het gesprek uit het leven der genade nog een poos voortgezet zoals dat tot laat in de nacht was gevoerd.

Uit kracht van de band der liefde, die door de Heere gelegd was in het hart, mocht de Pelgrim nog niet vertrekken. Hij moest dieper geleid worden in het Woord des Heeren, en dat is een studeerkamer voor de gelovigen en een werkplaats voor de Heilige Geest.

Om steeds meer te komen onder de bearbeidingen van de Heilige Geest, hebben wij ons steeds meer te verdiepen in de verborgenheden des heils. Zodat allen die het geheim, en dat is de kracht en troost van deze heerlijke studeerkamer mogen kennen, er steeds meer gebruik van komen te maken.

Door eerst de geslachtsregisters en geschiedrollen ter hand te nemen en in te zien, werd in verband daarmee gesproken van de Heer des heuvels, als zijnde de Zoon van de Oude van dagen, van eeuwigheid gegeneerd.

Daniël aanschouwt het komen van de Zoon des mensen tot de Oude van dagen, „de Onvergankelijke van dagen”, de eeuwige God, in de staat van Zijn verheerlijking. En dat staat in verband met Zijn zitten aan Gods rechterhand en wederkomst op de wolken des hemels. „Hij is de Vorst van het onbewegelijk Koninkrijk”. En dat is het wat de Pelgrim helder voor de aandacht moet staan om te volharden in de strijd.

„Toen werden hem enige roemrijke daden voorgelezen, die sommigen Zijner dienstknechten verricht hadden, hoe zij koninkrijken hadden overwonnen, gerechtigheid gewerkt, de beloften verkregen, de muil der leeuwen toegestopt, de kracht des vuurs geblust, de scherpste des zwaards ontvloden, uit zwakheid krachten gekregen hebben, sterk in de strijd geworden zijn, en heirlegers der vreemden op de vlucht hebben gedreven”. En zo is de Pelgrim gewezen op de strijd van verschillende geloofshelden die juichen voor Gods troon. De overwinning die is in de Zoon des mensen, daar Hij overwinnende is gezeten aan des Vaders rechterhand.

„En op een andere plaats in het gedenkboek lazen zij van de bereidvaardigheid huns Heeren om te ontvangen die tot Hem kwamen, al hadden zij Hem te voren ook zwaar beleidigd en veel tegen Hem misdreven”.

De bereidvaardigheid des Heeren in het ontvangen van ellendige zondaren mag nooit beperkt of bezwaard worden met menselijke bepalingen. Hij maakt op Zijn leerschool dwaze zondaren wijs tot zaligheid.

„Ook kreeg de Pelgrim hier een gezicht op verscheidene andere merkwaardige geschiedenissen, oude en nieuwe dingen, profetieën en de prediking van dingen, die hun zekere vervulling hebben, beide zo wel tot schrik en ontzetting van vijanden als tot troost en bemoediging der pelgrims”.

Zo zeker als Babel is prijsgegeven aan de verwoesting en de duivelen op die puinhopen huppelen, zal het rijk van zonde en satan prijsgegeven worden aan het eeuwig verderf. En zo zeker als Christus overwinnend ten hemel is gevaren, zal Hij Zijn volk opnemen in de eeuwige heerlijkheid. Laat ons toch het profetisch Woord ter harte nemen, want het is zeer vast en onbewegelijk vast. En dat zowel tot veroordeling als tot vertroosting.

„De volgende dag brachten zij hem in de wapenkamer, en daar toonden zij hem allerlei wapentuig, door hun Heer daar bijeen gebracht ten dienste van pelgrims, zoals zwaard, schild, helm, borstharnas en schoei, dat niet veroudert. Er was zulk een grote voorraad van dit alles, dat men er een leger, talloos als de sterren des hemels, voor de zaak des Heeren mede had kunnen wapenen. Ook toonden zij hem enige werktuigen waarmee enige van Zijn dienstknechten wonderen hadden verricht. Zij lieten hem de staf van Mozes zien; de hamer en de nagel waarmee Jaël Sisera versloeg; de kruiken, bazuinen en fakkels, waarvan Gideon zich had bediend om het leger van de Midianieten op de vlucht te drijven. Dan de ossestok van Samgar, waarmee hij zeshonderd man sloeg, en het ezelskinnebakken door Simson gebruikt om zijn heldendaad te verrichten. Daar was ook de slinger van David met de steen, waarmee hij de reus Goliath had neergeveld. Ook zag hij het zwaard, waarmee de Heere de mens der zonde zal doden, ten dage als hij zich zal opmaken ter overwinning. En nog veel meer andere dingen zag hij, die hem in verrukking brachten. Na dit alles begaven zij zich weer ter ruste”.

A.

R. Kok

OP DE WACHTTOREN

Binding en ontbinding.

Wij lezen in Openb. 20, dat de satan is gebonden duizend jaar. Deze duizendjarige binding is van grote betekenis voor de komst van het Koninkrijk Gods.

O zeker, wij weten wel, daar zijn verschillende gedachten over deze duizendjarige binding. In het verlengde hiervan ligt de leer van het duizendjarig vrederijk. Tweeërlei wederkomst! Tweeërlei opstanding! Wij willen ons daar niet in verdiepen, alleen willen wij het volle aksent laten vallen op het doel van deze binding, namelijk: „opdat hij de volken niet meer verleiden zou, totdat de duizend jaren zouden geëindigd zijn”.

De gedachte, die ligt in deze duizendjarige binding, is dus niet, dat de satan er niet meer zijn zou, dat hij zijn vernielend werk op aarde niet meer doen zou, maar wel dit: Hij mag de volken niet meer verleiden, hij mag de doorwerking van het Evangelie niet meer beletten tot alle volken. 't Evangelie moet en zal zijn weg vinden tot alle volkeren. De kerk immers moet saamvergaderd worden uit alle geslachten, volken, talen en natieën!

Dat mag en kan de vorst der duisternis niet beletten, want het Koninkrijk Gods moet en zal komen!

In deze binding van satan straalt dan ook uit de rijke overwinning van Christus op Golgotha's kruis. De kop der slang is toen verbroken, de macht van satan is toen gebroken, en Christus zit thans aan de rechterhand des Vaders als de Overwinnaar op de troon, en onze belijdenis zegt daarvan: „opdat Hij Zichzelf daar bewijze als het Hoofd Zijner Christelijke kerk, door Wie de Vader alle dingen regeert”.

Ziende daarop, mag de kerk dan ook zingen: Zo leeft de Vorst altoos, Zo leeft hij eindeloos. Hoe zien wij dat alles in de geschiedenis bevestigd.

't Licht van het Evangelie is doorgedrongen tot allerlei volken. De banier van het Evangelie wappert van verschillende stranden. Hoe groot de tegenstand en druk ook moge zijn geweest, maar satan heeft de doorbraak van het Evangelie niet kunnen beletten, ook niet in ons vaderland!

Ook dit behoort tot de tekenen der tijden, waar wij acht op moeten geven.

In Matth. 24 : 14 immers lezen wij: „En dit Evangelie des Koninkrijks, zal in de gehele wereld gepredikt worden, tot een getuigenis alle volken, en dan zal het einde zijn”.

Vlak voor de tijd van het definitieve einde zal de satan echter nog een kleine tijd ontbonden worden. „En daarna — zegt de Schrift — moet hij nog een kleine tijd ontbonden worden”.

Deze ontbinding zal dan tevens inluiden de eindperiode van de grote verdrukking der kerk.

De grote druk.

„In de wereld zult gij verdrukking hebben”, zo luidde reeds de boodschap van Christus tot Zijn discipelen. Deze druk zien wij dan ook door heel de geschiedenis der kerk. Bloed en tranen hebben de aardbodem in allerlei landen doordrenkt. Niet het minst ook in ons vaderland.

Deze druk noemt de Schrift nog maar een beginsel der smarten!

De grote druk zal eerst dan komen, als de vorst der duisternis nog voor een kleine tijd ontbonden zal worden. Dan immers zal in vervulling gaan: „Want alsdan zal er een grote verdrukking wezen, hoedanige niet is geweest van het begin der wereld tot nu toe. En zo die dagen niet verkort werden, geen vlees zou behouden worden, maar om der uitverkorenen wil, zullen die dagen verkort worden”.

In Openb. 20 lezen wij, dat de vorst der duisternis dan zal uitgaan, om de volken te verleiden, die in de vier hoeken der aarde zijn, de Gog en de Magog, om hen te vergaderen tot de krijg, welker getal is als het zand der zee. En zij zijn opgekomen op de breedte der aarde, en omringden de legerplaats der heiligen, en de geliefde stad”.

't Centrum van Israëls eredienst, de heilige stad Jeruzalem, wordt hier als symbool gesteld van de kerk des Heeren op aarde.

Tegen haar zal dan de strijd zijn. De valse profetie, die de weg gebaand zal hebben voor de mens der zonde, de zoon des verderfs, de antichrist, zal dan de eindstrijd gaan strijden tegen de ware profetie. De eindstrijd van het rijk der duisternis tegen het rijk des lichts!

Komen deze legerscharen van de vorst der duisternis los, dan zal het nog even schijnen alsof de kerk ten onder zal moeten gaan, maar..... zo zegt de Schrift, er kwam vuur neder van God uit de hemel, en heeft hen verslonden!

Zo zal de eindtriomf niet wezen aan het rijk der duisternis, maar wel aan het koninkrijk van Hem, Die op Zijn kleed en dijen deze naam geschreven heeft: Koning der koningen en Heere der heren!

De dag van grote druk zal dan worden de dag van de grote verlossing.

De grote verlossing.

Letten wij op de tekenen der tijden, op de verwarring, de beroering onder de volken. De opstanden, de revoluties, de ondermijning van het gezag. De opvoering van allerlei oorlogsmateriaal, dat in zijn uitwerking het ergste doet vrezen, dan kan de vraag wel eens rijzen: hoe zal de mogelijkheid van leven straks voor onze kinderen zijn? Alles is in de war, alles gaat verkeerd!

Leven wij bij de Schrift, dan eggen wij: alles gaat toch goed! 't Is altemaal afwikkeling van het grote raadsplan Gods. Deze dingen moeten geschieden! De voetstappen van de komende Zaligmaker worden er in gehoord!

„En zo wanneer al deze dingen zullen geschieden, zo heft uw hoofden omhoog, en weet dat uw verlossing nabij is”.

Heffen wij dan onze hoofden omhoog bij het zien van alles wat er zo gebeurt in de wereld van vandaag. Letten wij op de ontwikkeling en saambundeling van de oosterse kommunistische wereld. De verbroekeling en onenigheid van het westen, dat zich rijp maakt voor de ondergang, als de grote aanval zal komen van het oosten.

Geven wij acht op deze dingen, want het oordeel komt! God laat Zich niet bespotten!

Iemand heeft eens gezegd: het oosten leert ons hoe ver een land kan wegzakken zonder de godsdienst; maar het westen laat ons zien, hoe ver land en volk kunnen wegzinken ondanks de godsdienst! Ondanks het licht van het Evangelie, dat over haar heeft geschinen. Het grote eindgericht der wereld zal echter worden de grote verlossing van degenen, die des Heeren zijn. En dan volgt op Openb. 20, Opeb. 21, waarin we lezen over het nieuwe Jeruzalem, de stad met gouden straten en paarden poorten. Daar zal God alle tranen van de ogen afwissen en het Lam, Dat in het midden des troons is, zal hen weiden en zal hun een Leidsman zijn tot levende fonteynen der wateren.

Over deze grote verlossing volgende maal nog een apart artikel.

M. Baan

De Reformatie en het Woord

1.

Diep verval.

In onze tijd zijn er velen, die alleen willen spreken over het heden. We moeten ons niet te veel meer verdiepen in het verleden. Wij, mensen van de 20ste eeuw, leven in een heel andere wereld. We zien geweldige verschuivingen op alle levensterreinen. Wat vroeger voor „vast en bondig” werd gehouden, wordt nu niet meer erkend. Is nu niet meer aanvaardbaar. Het woord „tijdgebonden” wordt telkens gehoord. Men staat ook niet meer zo scherp tegenover elkaar als in het verleden. Men kan met elkaar aan één tafel zitten en men kan komen tot een gesprek. Samenwerking is er op verschillende vlakken mogelijk. Nu is dit laatste een pluspunt voor onze tijd. Het doet goed aan, wanneer predikanten van verschillende kerkformaties op Zendings- en Hervormingsavonden samen spreken. De eenheid in de Heere wordt dan bemerkt en de pijn van het gescheiden leven wordt gevoeld.

Het is een zegen van onze tijd, dat men over de kerkmuren heen elkaar van harte de broederhand reikt. Het gebed is dan ook aanwezig: „Doe wel bij Sion naar Uw welbehagen en bouw de muren van Jeruzalem op”.

Nu is echter alle zoeken van elkaar niet uit God. Er is een vals oecumenisch streven, waar we een open oog voor moeten hebben en waarvoor we onze kinderen moeten waarschuwen. 'k Denk aan de sympathieke houding ten opzichte van Rome. Men ziet de roomse kerk niet meer als de valse kerk. Men spreekt van „onze roomse medechristenen” En men is verheugd, dat van roomse zijde gesproken wordt over „onze gescheiden broeders en zusters”. Graag zou men zien de eenwording der kerk. Dit is alleen mogelijk, zo beweerd men, wanneer we letten op hetgeen ons bindt en niet meer op wat ons scheidt. We geloven in dezelfde God. We belijden dezelfde Heere. We erkennen elkaars doop. Het moet ons tot ootmoedige dankbaarheid stemmen, dat een huwelijksbevestiging geschiedt door een predikant en een pastoor. Dat we oecumenische avondmaalsvieringen hebben. Dat Rome openstaat voor ons.

Heeft het nu wel zin, ziende op deze realiteit, ons te verdiepen in het verleden? Inderdaad! Is er ooit een tijd geweest, dat we ons moeten bezinnen op het werk der Reformatie, dan is het wel onze tijd. Immers de Reformatie was Gods werk. Was het werk uit mensen geweest, het was beslist al verdwenen, of aan verdwijning toe. God heeft een Reformatie gewild. De christelijke kerk was in de Middeleeuwen geheel verbasterd. Grove dwalingen, misbruiken en ondeugden hadden haar innerlijk en uiterlijk bedorven en tot een valse kerk gemaakt. Dit bederf was een gevolg van de trouweloze verlaten van Gods Woord. Aan dat Woord had men de scheidbrief gegeven. Men had het van zijn heerschappij ontdaan. Menselijke fantasie, willekeur en machtswelust waren daarvoor in de plaats getreden. Het Woord van God, zoals het door de apostelen en profeten verkondigd en in de Heilige Schrift was vastgelegd, vormde het fundament waarop Christus Zijn kerk gesticht had. Dat was ook het middel tot haar bevestiging en opbouw als het lichaam van Christus. Als het huis van God en als de tempel van de Heilige Geest. Het Woord is de enige steun van de kerk. Haar enige troost. Haar roem en sterkte. Het is de schepter, waarmee Christus Zijn volk regeert. De onfeilbare maatstaf waarnaar alles in de kerk beoordeeld moet worden. Het is het licht in de duistere nacht. De reisgids naar de hemel. Paulus schrijft aan Timotheüs: „Al de Schrift is van God ingegeven en is nuttig tot lering, tot wederlegging, tot verbetering, tot onderwijzing, die in de rechtvaardigheid is; opdat de mens Gods volmaakt zij, tot alle goed werk volmaakt toegerust”. Het Woord nu was bij de oude christelijke kerk in hoge achting en het werd geprezen als het Woord des Heeren, als het Woord van Zijn genade. Als het Woord van Christus, dat voor hen, die zalig worden, een kracht Gods is. Het Woord werd geëerd als het Woord der waarheid, dat wederbaart, dat ons spreekt van genade en behoud. Men erkende het als het Woord der gerechtigheid. Als het Woord des levens. Men beleed het als het Woord der verzoening en als het Woord der zaligheid. Dit Woord nu, met Goddelijk gezag bekleed, stond bij de oude kerk in het middelpunt van de eredienst. Men plaatste zich rondom de verkondiging van dat Woord. Men leefde bij het bevel van Christus: „Predik het Woord; houd aan tijdig, ontijdig; wederleg, bestraf, vermaan in alle lankmoedigheid en leer”.

In de Middeleeuwen heeft men voor dit bevel de oren toegestopt. Ten aanzien van de prediking van Gods Woord was het toen droevig gesteld. De ambtelijke dienst was van een Woorddienst veranderd in een werk van eigen vinding en maaksel. De kerk werd suksessievelijk in een offerplaats omgezet. De kansel werd achteruit geschoven en in een hoek gezet. Het misaltaar vormde een centraal punt in de werkheilige en afgodische eredienst. Aller aandacht werd opgeëist voor de handeling van de priester, die brood en wijn in het wezenlijk lichaam en bloed des Heeren omtoverde. De gekruisigde Christus werd opnieuw in onbloedige gedaante Gode opge-

dragen en alsoo werden genoegdoening en vergeving der zonden automatisch teweeggebracht. En dat niet slechts voor de aanwezigen, maar ook voor de afwezigen. Niet slechts voor de boetvaardigen, maar ook voor de onboetvaardigen. Niet slechts voor de levenden, maar ook voor de gestorvenen in het vagevuur. Nu waren er, die kritiek leverden op de gang van zaken in de kerk, maar het kwaad werd niet in de wortel aangetast. De prediking van het Woord werd niet als het voornaamste en eigenlijke genademiddel op de kansel in ere hersteld. Men achtte haar, vergeleken met de mis en sacramentische diening een bijkomstige en ondergeschikte zaak. Men onderstreepte de stelling van Thomas van Aquino, dat de prediking, niet zoals het priesterambt een Goddelijke, doch een bloot kerkelijke instelling is.

Wanneer we verder letten op de inhoud van de prediking, dan valt ons op, dat het accent viel op de moraal. Zonden en deugden werden tegenover elkaar gesteld. Van de zonden werd afgemaand met verwijzing naar de helse straf en de smarten van het vagevuur. Men wekte op tot het biechten voor de priester en tot boetedoening naar de door de geestelijke gegeven regels. Als loon op een deugdzzaam leven werd gesteld de hemelse glorie.

Deze moraal stond geheel los van het geloof in Christus en van de wedergeboorte, gewerkt door de Heilige Geest. De mens was aangewezen op zijn eigen wil en op een goed gebruik van zijn eigen natuurlijke kracht. Aan Christus werd in de prediking niet de plaats gegeven, die Hem toekomt. Als Luther het in zijn „Toespraken aan tafel” heeft over de Middeleeuwen dan merkt hij op: „Men heeft Christus onder de bank gestoken. Men schaamde zich ervoor en hield het voor ongerijmd Zijn Naam op de preekstoel te noemen. De heiligen daarentegen werden op de troon gezet en hemelhoog geprezen. De zotste, de wonderlijkste verhalen werden over hen uitgekraamd. Voorzover Jezus Christus een plaats mocht ontvangen onder hundichte drom, diende hij alleen maar als een voorbeeld van deugd”.

Wanneer we dit tijdvak van de kerk overzien, dan bemerken we, dat er overwegend geen prediking was van het zuivere Woord van God. Noch genade, noch geloof, zoals de Heilige Schrift daarvan getuigt, werden aan het volk gepredikt. Het geloof was gedegradeerd tot een blindelings aannemen van de kerkleer. De zondaar wordt niet zalig door het geloof, maar door de kerk. Aan de leringen van de kerk, geboden, instellingen, pauselijke en bisschoppelijke en priesterlijke heerschappij had ieder zich onvoorwaardelijk te onderwerpen.

Zou Gods werk niet meer gloriëren? Hij maakte in die tijd van droevig verval waar: „het welbehagen des Heeren zal door Zijn hand gelukkiglijk voortgaan”. Van vele kansels ging het klinken: Sola Scriptura. Sola fides. Sola gratia. Alleen de Schrift. Alleen geloof. Alleen genade. Zijn deze kernwoorden van de Reformatie geworden des levens voor ons?

M.C. Tanis

4

DE TELEVISIE

Een gevaarlijke mede-opvoeder.

Mede-opvoeders in een gezin moeten in den regel geweerd worden. De opvoeding van het gezin is naar Gods Woord toebetrouwd aan de ouders, en alleen abnormale omstandigheden kunnen dit anders maken. De regel is, dat vader en moeder hun kinderen behoren op te voeden. Iemand van buiten het gezin, al is het een grootvader of grootmoeder, een oom of tante, moet zich niet inlaten met deze aangelegenheid, die de ouders aangaat. Gebeurt dit wel, dan gaat het bijna altijd mis. Ieder weet daar wel voorbeelden van in eigen omgeving. Daarmee is niet ontkend, dat anderen buiten het gezin wel in de opvoeding van de kinderen betrokken zijn. De onderwijzer op school b.v. Echter doet dit niets af aan het beginsel, dat de ouders de opvoeders van hun kinderen zijn. U moet er maar eens op letten, dat in de derde

vraag bij de Doop gesproken wordt over onderwijzen of doen onderwijzen. De vraag naar het „helpen onderwijzen” ziet op de getuigen, waarop terecht aanmerking is gemaakt als een rooms overblijfsel. Maar juist in het doen onderwijzen wordt het beginsel duidelijk onderstreept dat de opvoeding de zaak van de ouders is. En het welzijn van onze gezinnen hangt af van het betrachten van dit beginsel. De Heere alleen kan harten bekeren en de zegen geven, maar ongelukkig het gezin, waar niet de ouders maar anderen leiding in de opvoeding geven.

En nu..... worden de gezinnen door nog andere mede-opvoeders bedreigd. Zij zijn terecht wel genoemd verborgen mede-opvoeders. Zo op het eerste gezicht heb je er geen erg in, dat ze het zijn. Maar uiteindelijk zijn ze gevaarlijker dan zij, die we direkt als zo'n mede-opvoeder kunnen zien. Ik denk hierbij aan al de middelen, die de wereld van buiten binnen in de huiskamer brengen van het gezin. Van die middelen moeten we ons zeer ernstig afvragen of ze niet langzamerhand een groter of kleiner gedeelte van de opvoeding overnemen. Dan zijn ze dus mede-opvoeders geworden. En juist met name is de televisie zo'n gevaarlijke mede-opvoeder dat daarvan maar één ding gezegd kan worden: ouders, houdt de televisie buiten uw huiskamer.

't Is niet voor niets, dat we ook in dit opzicht eens over de t.v. willen schrijven. Door sommigen wordt hoog opgegeven van de waarde van dit apparaat voor de opvoeding. Daarom zeggen sommigen ouders, dat zij de kijkkast genomen hebben terwille van de opvoeding van hun kinderen.

Middel bij uitnemendheid voor de opvoeding is de televisie, beweert men. Trouwens: is het niet waar? Kennis wordt op een gemakkelijke wijze verkregen van gebeurtenissen en dingen, die anders niet of maar zelden gezien worden. Het wereldnieuws komt aanschouwelijk voor het kijkglas. Landschappen, gebergten, meren enz. in landen ver van ons af geven een indruk van de natuur. Dierenfilmen verhogen de kennis van de levende natuur. Voorlichting op allerlei gebied wordt gegeven zelfs wat betreft het seksuele leven, en dat op deskundige wijze. Reportages over het leed van andere volken prikkelen tot naastenliefde. Allerlei uitingen van het kulturele leven van verleden en heden komen op het scherm. De blik wordt door de t.v. verruimd en op allerlei manier wordt wetenschap opgedaan!

We hebben zo één en ander genoemd, dat wordt aangevoerd door degenen, die zoveel in de opvoedkundige waarde van de televisie zien. Nu willen we ditmaal niet ingaan op de vraag, in hoeverre of werkelijk deze overwegingen gemeend zijn of niet. In voorgaande artikelen hebben we duidelijk geopenbaard, dat voor ons gevoel het grote publiek uit geheel andere overwegingen naar het scherm zitten uit te kijken. Echter verhindert ons dit niet om toch eens nader in te gaan op deze dingen.

In het algemeen gesproken sla ik de opvoedkundige waarde van de televisie niet zo hoog aan als velen wel doen.

In de eerste plaats zit altijd in het beeld op het scherm een stuk onwerkelijkheid. Er vindt geen werkelijke ontmoeting plaats met de mensen en dingen, die vertoond worden. Die onwerkelijkheid dreigt trouwens nog in een ander opzicht, b.v. in het weergeven van bepaalde gebeurtenissen. Vergeet niet dat degenen, die iets weet moeten geven, niet geheel de gebeurtenis in beeld brengen. Alleen bepaalde momenten eruit. Openlijk wordt het toegegeven dat dan de meest tot de sensatie van het publiek sprekende ogenblikken voorrang hebben. De vertekening, die daardoor ontstaat, laat zich denken.

In de tweede plaats gaat alles wat te zien wordt gegeven vluchtig en flitsende aan de kijkers voorbij. Het geheel werkt zo maar zeer oppervlakkig in op de toeschouwers. Precies passende bij de grote massa, die steeds meer het kenmerk gaat dragen van oppervlakkigheid in het kennen en beleven van de dingen. De inspanning, die toch

onmisbaar is om zich werkelijk iets eigen te maken, kan gemist worden.

Deze bezwaren gelden in versterkte mate voor het kind. Het kind is nog niet rijp voor het verwerken van wat het scherm biedt. En heeft de opvoeding geen rekening te houden met het rijpingsproces, dat nu eenmaal ieder kind naar karakter en aanleg meemaakt? Wat gebeurt er nu? Het kind gaat allerlei dingen aannemen, die het niet eens verwerkt heeft. De gevolgen blijven niet uit. Een versneld rijpingsproces. Wat dat in seksueel opzicht betekent bij de huidige voorlichting doet alleen maar vrezen. Daarbij een dwang van het televisiescherm, die de opvoeding van de ouders ondermijnt. En de huiselijkheid, die door dit toestel bevorderd zou worden, wordt er in tegendeel door verbroken.

Is het nodig, dat we verder laten zien, hoe gevaarlijk deze verborgen mede-opvoeder is in het gezin? De dwang van de t.v. neemt de opvoeding uit handen van hen, aan wie deze gegeven en geboden is. En des te meer moet dit spreken in de gezinnen, die opgroeien op het erf van Gods kerk.

Moeten dan onze kinderen niet mee kunnen praten over wat er zoal weer voor het televisiescherm te zien was? Laten we maar eerlijk zijn: wat speelt die vraag vaak een grote rol bij deze dingen. Velen zijn bang, dat hun kinderen voor minderwaardig worden aangezien.

Vast staat: zij moeten door dit aardse leven heen. Er ligt zelfs een ernstige roeping om hen op te voeden naar de gaven, die zij hebben en hen te leren woekeren met de talenten, die zij ontvangen hebben. Echter nu de klemmende vraag: stel nu eens, dat het een verlies zou zijn naar de maatstaf der wereld, dat in uw gezin zo'n toestel niet staat — ik ben er niet van overtuigd, dat het iets aan kennis tekort zou doen — wat is dan beter: dat verlies, of de winst in het verre blijven van de verleiding der zonde? Ik meen dat het antwoord op die vraag niet moeilijk is.

D. Slagboom

KERKNIEUWS

Rotterdam-West: Ds. H. van Leeuwen is verhuisd. Zijn adres is thans: Rotterdamse Rijkweg 174, Rotterdam-8. Hij is telefonisch aangesloten en te bereiken op no. 010-158926.

Boekbespreking

Tot Israëls zaligheid door Ds. C. Smits. Uitgave van J.P. van den Tol te Dordrecht.

Dit is eentijdwoord, een gelegenheidspreek over Romeinen 10: 1, uitgesproken op zondag 11 juni jl. in verband met de spanningen in het Midden-Oosten. De preek is gedrukt zoals deze voor de vuist weg werd uitgesproken. Het was niet de bedoeling van Ds. Smits om deze preek in druk te doen verschijnen, maar hij is er toe overgegaan op aandrang van één der kerkgangers, die de preek had overgenomen. Daar heeft Ds. Smits goed aan gedaan. De preek gaat over een zaak, die nog leeft, al ligt de strijd in het Midden-Oosten al weer enkele maanden achter ons. Deze zaak zal blijven leven, omdat zij handelt over de toekomst van het volk van Gods verkiezende liefde, van de beminden om der vaderen wil. Zo gezien duurt de strijd nog voort. Er is nog geen vrede gekomen. Ds. Smits zegt de dingen op zijn wijze, levendig, aanschouwelijk en bij het lezen van deze preek kunnen we ons rekenen onder hen, die op 11 juni onder zijn talrijk gehoor zaten. Dat er met belangstelling en met hartelijke instemming geluisterd is, kunnen we ons voorstellen. Deze preek is aktueel in de goede zin van het woord en heeft ons veel te zeggen over de verwachting, die er mag zijn voor het oude bondsvolk. Daarom kunnen we u aanraden deze preek zelf te kopen en te lezen. De preek telt 24 blz., is uitgegeven in een groene omslag en kost f 1,50 per exemplaar; bij afname van een aantal wordt korting gegeven.

Ons Doopformulier door Ds. C. Harinck.

Uitgave van N. V. Uitgeverij „De Banier” te Utrecht. Het is een verklaring van het formulier om de heilige doop aan de kinderen te bedienen. Het is ook een formulier voor de doop van volwassenen. Daarom is de titel niet volledig; maar ieder begrijpt wel welk formulier wordt bedoeld en bij het kennis nemen van de inhoud wordt dit al heel spoedig duidelijk. Deze onvolledigheid is zo geen al te groot bezwaar.

Er waren al vele verklaringen van het formulier en van de betekenis van de kinderdoop en van de doop in het algemeen. Toch blijkt er nog plaats voor een nieuwe verklaring. En dit zal waarschijnlijk niet het laatste boek zijn, dat over het formulier en over de doop verschijnt. Er zijn uitdrukkingen in het formulier, die wel voortdurend weer onder de aandacht moet worden gebracht voor een goed verstaan.

Ds. Harinck heeft met dit boek verdienstelijk werk verricht. Hij haalt veel aan uit wat anderen over de betekenis van allerlei gedeelten hebben gezegd en hij tracht met eigen woorden het hele formulier toe te lichten.

zijn opzet is daarbij geweest te waarschuwen tegen overschatting maar ook tegen onderschatting van de waarde van de doop. Van het begin tot het einde zien wij hem bezig om de doop in zijn rechte betekenis te doen verstaan.

Wij menen, dat hij in zijn pogen is geslaagd. Er kan natuurlijk altijd verschil van inzicht blijven ten aanzien bepaalde uitdrukkingen, zowel in het formulier als in het werk van Ds. Harinck, maar dat neemt niet weg, dat we in het algemeen grote waardering kunnen hebben voor het werk van deze Utrechtse pastor. En daarop willen we de nadruk leggen.

We kunnen daarom dit werk, ondanks vragen, die overgebleven zijn, van harte aanbevelen. Het boek leest goed. Ds. Harinck schrijft zeer toepasselijk. Het is een boek voor ouders en kinderen. De Heere moge deze uitgave zegenen.

Het boek is verschenen in de Banier Bibliotheek voor het gezin (B.B.G.-serie) en kost voor abonnees van de serie f 3,75, voor anderen f 7,25.

De arbeiders in de wijngaard, door Ds. J. J. Poort. Uitgave van N. V. Drukkerij „De Banier” Utrecht.

In dit boekje van ongeveer 90 blz. geeft de schrijver een verklaring van de gelijkenis van de arbeiders in de wijngaard, die we alleen vinden in Mattheüs 20: 1-16. De schrijver ziet verband met wat in het evangelie voorafgaat. Dit verband kan er inderdaad zijn. De vraag is, of Ds. Poort het verband op een juiste wijze verkaart. Dit geldt ook ten aanzien van de gelijkenis zelf. Bij gelijkenissen gaat het in het algemeen om een bepaalde lering. Ds. Poort houdt zich aan de hoofdzaken: de wijngaard, de arbeiders, de heer des huizes, de weg, de planten, het werk en het loon, maar komt tot toepasselijke bijzonderheden, waaruit naar voren komt, dat hij een inzicht heeft, dat afwijkt van verklaringen, die anderen gaven. We zien hieruit, hoe moeilijk het soms kan zijn om te komen tot een recht inzicht in de betekenis van een bepaald schriftgedeelte. Hoe eenvoudig deze gelijkenis ook lijkt, zij is moeilijker te verklaren dan verschillende andere gelijkenissen.

Zo willen we dus dit boekje zien als een bijdrage tot verklaring van deze gelijkenis. We behoeven daar niet verder op in te gaan. Iemand, die dit werkje leest, doet er goed aan ook andere verklaringen na te gaan.

We willen een paar opmerkingen maken en doen daarbij een keus. Op blz. 53 lezen we o.a.: Niet ieder mens mag van Jezus komen. Het zijn alleen die daartoe van eeuwigheid verkoren zijn. Maar dat weet een mens niet, tot op het ogenblik dat hij verkoren wordt. En op blz. 59: „want tussen die afsterfing enerzijds en die opstanding anderzijds ligt de steeds weer in de Heilige Schrift beschreven ledigheid van die mens”. We willen aannemen, dat de schrijver het goed bedoelt maar wat op deze plaatsen staat is niet schriftuurlijk uitgedrukt. We zouden meer opmerkingen kunnen maken, maar de bovengenoemde zijn genoeg om te laten zien, dat we het boek met belangstelling gelezen hebben.

Het werk is verschenen in de Banier Bibliotheek voor het gezin (B.B.G. serie 1967) en kost f 5,90 (luxe uitgave), f 4,95 (gewone uitgave, zonder abonnement), f 3,75 voor abonnees.

CIVITAS STUDIOSORUM IN FUNDAMENTO REFORMATO

Binnenkort zullen weer vele jongens en meisjes zich voor de eerste maal aan één der universiteiten of hogescholen laten inschrijven.

Zij komen dan terecht in een voor hen geheel nieuwe omgeving, van waaruit op henzelf en op hun levenshouding kritiek zal worden uitgeoefend.

Tijdens hun studie zullen zij worden gekonfronteerd met vele vragen op etisch, maatschappelijke en kerkelijk terrein. Aan deze en andere vragen, die verband houden met hun toekomstige positie én de verantwoordelijkheid die deze met zich meebrengt, zullen zij niet zonder meer voorbij kunnen gaan.

Voor de eerste jaren zullen zij behoefte hebben aan een regelmatig contact met gelijkgezinde studenten, die deze problemen ook kennen.

Door studenten uit de Hervormde Kerk (Gereformeerde Bond), de Christelijk Gereformeerde Kerk, de Gereformeerde Gemeenten en de Oud Gereformeerde Gemeenten werd, om in deze behoefte aan contact te voorzien, in 1951 de Civitas Studiosorum in Fundamento Reformato, of Vereniging van Studenten op Gereformeerde Grondslag opgericht.

In de CSFR bestuderen wij alleen en gezamenlijk de gereformeerde beginselen; we gaan na wat die ons nu te zeggen hebben. Wij willen dit doen bij het licht van Gods Woord, en aanvaarden als daarop gegrond de Drie Formulieren van Enigheid.

Het verenigingsleven speelt zich hoofdzakelijk af binnen de dispuuten die te Delft, Utrecht, Rotterdam en Leiden zijn gevestigd. Op vergaderingen en kringen door de dispuuten belegd, worden onderwerpen behandeld als Kerk en Verbond, Belijdenis en Sakramenten, maar ook Kommunitisme, Kultuur en Oekumene.

Enkele malen per jaar komt de Civitas in haar geheel bijeen.

De jaarlijkse zomerkonferentie, die een week duurt, is het hoogtepunt van het verenigingsjaar. Op de konferentie wordt een bepaald thema centraal gesteld, door verschillende sprekers belicht en uitvoerig in discussiegroepen behandeld.

De vriendschap binnen de CSFR geeft haar leden veel steun in de studentenwereld en helpt ons ook hier de gereformeerde beginselen te bewaren.

De Civitas is geen gezelligheidsvereniging, doch studievereniging, zij kent ook geen groentijd.

Voor inlichtingen kunt u zich wenden tot:

voor Utrecht: W. de Visser, Kersstraat 4, Utrecht.

voor Delft: L. M. de Viet, Javastraat 7, Delft;

voor Amsterdam: C. Boerhout, Sloterweg 7211, Amsterdam;

voor Rotterdam: J. Nienhuis, Mathenesserlaan 384, Rotterdam-6;

voor Leiden: J. H. Doeve, Drie Oktoberstraat 29a, Leiden;

voor Drienerloo: J. Holland, Oostende 320, Vriezenveen;

voor Eindhoven: C. de Rooy, Noord-Brabantsestraat 37, Eindhoven;

voor Wageningen: A. W. v.d. Vlies, Jagerskamp 50, Wageningen.

Chr. Fahner, h.t. prop. kommissaris CSFR, Adm. v. Gentstraat 6, Utrecht.